

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

23 Haziran 2025

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

“ABD’NİN 22 HAZİRAN 2025 İRAN SALDIRISI ENERJİ GÜVENLİĞİNİ TEHDİT EDİYOR”

1. SALDIRININ ANLAMI**1.1. Caydırıcılık ve Güç Gösterisi**

ABD'nin bu saldırıyı gerçekleştirmesi, özellikle İran'ın nükleer programındaki son hızlanma ve bölgedeki vekil aktörlerinin eylemlerine karşı doğrudan bir uyarı ve güç projeksiyonu niteliğindedir. TOMAHAWK füzelerinin kullanımı, "nokta atışı" mesajı içerir: İran'ın askeri kapasitesine sınırlı ancak etkili bir darbe iddiası taşır.

1.2. Trump Yönetiminin Seçim Öncesi Stratejisi

ABD iç siyasetinde 2024 seçimleri sonrası oluşan yeni yönetim (örneğin Trump yönetimi) için bu tarz bir dış operasyonu, iç kamuoyuna liderlik ve sertlik gösterisi, dış kamuoyuna ise “eski düzenin geri döndüğü” mesajı olarak algılanması için gerçekleştirmiş olma olasılığı yüksek.

1.3. İsrail-ABD Güvenlik Koordinasyonunun Çin-Rusya-İran Bloğu Karşısında Derinleşmesi

Haziran başında İsrail'in İran'ın nükleer altyapısını hedef alan saldırısıyla senkronize olması, bu hamlenin bölgesel güvenlik mimarisinde ABD-İsrail iş birliğinin derinleştiğini gösteriyor. Bundan da öte Yahudi Lobisi ve Evanjelist Cephe ile Trump Yönetimi arasındaki uyumun bir saha yansıması olarak görülebilecek bu saldırının İran'ın, hem Şanghay İş Birliği Örgütü üyesi olarak Çin-Rusya bloğunun bir parçası hâline gelmesinin daha gelişmemesi, hem de BRICS+ içinde aktif rol oynamaya başlamasının geriletilmesi amacına hizmet ettiği çok açık.

Çünkü 2023'te imzalanan Çin-İran “25 yıllık stratejik anlaşması”, Çin'in İran'da altyapı, enerji ve savunma yatırımlarını artırmasına neden oldu. Rusya ise İran'la Suriye sahasında, savunma sanayiinde (ör. İHA ve füze transferi) ve enerji projelerinde daha yakın bir iş birliği içinde. Bu bağlamda İran, Çin-Rusya'nın Ortadoğu'daki ileri karakolu olarak işlev görmeye başladı. ABD bu denklemde İran'a vururken sadece Tahran'a değil, Pekin ve Moskova'ya da net bir mesaj gönderdi.

1.4. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimine (BRI) Darbe

İran, Çin'in Orta Koridor stratejisinde hayati bir düğüm noktasıdır. Hem kara güzergâhları (İran-Türkiye-Avrupa hattı) hem de deniz yolu açısından kritik konumda. ABD'nin askeri hamlesi, BRI'nın Batı Asya ayağını istikrarsızlaştırma potansiyeline sahip. Bu, Çin'in enerji güvenliği ve ulaşım ağlarını risk altına sokuyor.

1.5. Rusya'ya Yeni Cephe Açma Stratejisi

Ukrayna cephesinde yoğunlaşan Rusya, İran üzerinden Ortadoğu'da yeni bir istikrarsızlıkla karşılaşır, askeri ve ekonomik kapasitesini bölmek zorunda kalabilir. Ayrıca Rusya'nın İran'la yaptığı nükleer teknoloji iş birliklerinin de hedef alınmış olma ihtimali de yüksek.

ABD'nin bu saldırısı, sadece taktiksel bir askeri operasyon değil; çok katmanlı bir jeopolitik mesaj ve stratejik pozisyon alma girişimidir. Saldırı aynı zamanda Çin ve Rusya'ya karşı yürütülen uzun vadeli çevreleme (containment) politikasının: Ortadoğu ayağıdır, enerji güvenliğiyle bütünleşmiştir, ittifak ilişkilerini yeniden şekillendirme hedefi taşımaktadır.

2. ENERJİ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN ANALİZ

İran'da parlamento boğazın kapatılması önerisini pazar günkü oturumla onaylarken, gözler ülkenin en üst düzey güvenlik organı Yüksek Ulusal Güvenlik Konseyi'ne çevrildi. İran parlamentosu, ABD'nin pazar günü erken saatlerde İran'ın üç ana nükleer tesisini bombalamasının ardından, küresel petrol taşımacılığı ve ticaret açısından kritik öneme sahip Hürmüz Boğazı'nın kapatılması yönünde ilk adımı attı. Parlamento boğazın kapatılması önerisini pazar günkü oturumla onaylarken, gözler İran'ın en üst düzey güvenlik organı Yüksek Ulusal Güvenlik Konseyi'ne çevrildi. Hürmüz Boğazı'nın kapatılıp kapatılmayacağına dair nihai kararı bu konsey verecek.¹

2.1. Hürmüz Boğazı'nın Stratejik Önemi

Hürmüz Boğazı, dünya petrol ticaretinin yaklaşık %20'sinin geçtiği en stratejik dar geçitlerden biridir. Avrupa; Körfez ülkeleri Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden petrol ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithal ediyor ve bunların büyük bir kısmı Boğaz'dan geçiyor.

İran, bu boğazda sık sık tehditkâr açıklamalar yapmakta ve deniz mayınları ya da İHA saldırıları gibi yollarla enerji arz güvenliğini tehdit edebilecek kapasiteye sahiptir. Küresel petrol ve gaz talebinin yaklaşık yüzde 20'sini karşılayan boğazı kapatma kararı henüz kesinleşmiş değil. Ancak milletvekili ve Devrim Muhafızları Komutanı Esmail Kosari, bunun gündemde olduğunu ve "gerektiğinde yapılacağını" söylemişti.

2.2. Petrol ve LNG Fiyatlarında Yükselme

¹ <https://tr.euronews.com/2025/06/22/parlamento-onayladi-iran-hurmuz-bogazini-kapatmak-icin-ilk-adimi-atti>

Petrol fiyatlarındaki ani bir artış enflasyonu ve enerji maliyetlerini artırır ve Avrupa genelinde sektörleri sekteye uğratır. İmalat, ulaşım ve tarım sektörleri özellikle kırılgan olabilir. Piyasa tepkileri ve Avrupa borsalarındaki dalgalanma zincirleme bir etki yaratabilir.

Bir abluka ABD, AB donanmaları ve Körfez ülkelerini kapsayan askeri çatışmaları tetikleyerek daha geniş çaplı bir bölgesel savaş riskini de doğurabilir. Avrupa, NATO yükümlülükleri veya ittifaklar yoluyla, özellikle de Fransa veya İngiltere gibi ülkelerin bölgede donanma varlığını sürdürmesiyle çatışmanın içine çekilebilir.

Petrolün ötesinde, Boğaz küresel deniz taşımacılığı için kilit bir rota. Kesinti Avrupa'nın hammadde, elektronik ve tüketim malları ithalatını geciktirerek tedarik zincirlerini etkileyebilir. Nakliye için sigorta primleri artarak Avrupalı işletmeler ve tüketiciler için maliyetleri yükseltebilir. Saldırıdan sonra petrol ve doğalgaz fiyatları anlık olarak sıçrayabilir. Özellikle Brent petrol fiyatları 90–100 USD bandına çıkabilir.

Bu durum, Avrupa'nın Rus gazına alternatif olarak yöneldiği Katar ve İran merkezli LNG kaynaklarını da risk altına sokar.

2.3. Askeri Operasyonların Jeoekonomik Maliyeti

İran'ın enerji altyapısına yapılacak olası bir karşı saldırı, sadece bölgesel değil, küresel ölçekte enerji arz-talep dengesini bozabilir. Körfez bölgesindeki petrol şirketleri (ör. Aramco, ADNOC) için sigorta maliyetleri artacak, deniz taşımacılığı daha riskli hâle gelecektir. Ayrıca bölgeye yönelik doğrudan yabancı yatırımlar azalabilir, uzun vadeli altyapı projeleri ertelenebilir. Kısacası, bu tür askeri gerilimlerin ekonomik yansımaları uluslararası piyasalarda dalga etkisi yaratır; enerji fiyatlarının artmasına, ticaret dengelerinin bozulmasına ve küresel tedarik zincirlerinin kırılganlaşmasına neden olur.

2.4. Çin ve Hindistan Üzerindeki Etkiler

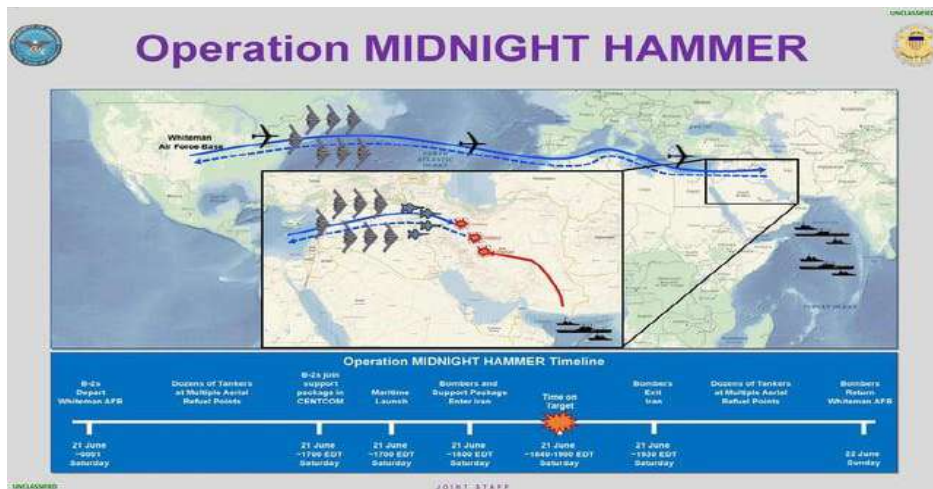
Çin ve Hindistan, İran petrolünün en büyük ithalatçılarıdır. Bu ülkeler, istikrarsızlık durumunda alternatif kaynaklara yönelmek zorunda kalacak ve bu da jeopolitik eksenini başka yönere kaydırabilir (örneğin Afrika'ya yatırım).

SONUÇ

ABD'nin İran'a yönelik 22 Haziran saldırısı; bölgesel güvenliğin sertleştiği, yeni bir soğuk savaş türünün Ortadoğu ekseninde yeniden yapılandığı bir döneme girildiğini göstermektedir. Bundan sonraki süreçte, tarafların eşik altı taktikler² üzerinden mücadele edeceği, ancak tam ölçekli bir çatışmanın da tetiklenebileceği bir istikrarsızlık ortamı doğmuştur.

YAYGIN EŞİK ALTI TAKTİK TÜRLERİ

Siber saldırılar	Elektrik şebekeleri, bankalar, askeri sistemlere yönelik hackleme (ör. Stuxnet – İran nükleer programı)
Siyasi ve ekonomik nüfuz operasyonları	Yerel seçimlere müdahale, medya propagandası, finansal baskı
Psikolojik harp / bilgi savaşı	Sosyal medya üzerinden dezenformasyon kampanyaları
Sivil hedeflere düşük yoğunluklu sabotajlar	Enerji hatlarına saldırılar, ticaret yollarının geçici olarak kesilmesi https://www.termsias.com/post/grey-zone-warfare

https://www.reddit.com/r/MapPorn/comments/1lhr4v5/operation_midnight_hammer/#lightbox

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

² Eşik altı taktikler (sub-threshold tactics) ya da diğer adıyla eşik altı savaş (sub-threshold warfare), bir devletin veya devlet dışı aktörün, doğrudan savaş ilanı ya da açık silahlı çatışmaya yol açmadan; karşı tarafa zarar vermek, nüfuz kazanmak veya caydırıcılık oluşturmak amacıyla kullandığı gizli, örtülü veya düşük yoğunluklu yöntemleri ifade eder. Bu tür taktikler, uluslararası hukukun açık kuvvet kullanımı kriterlerini aşmaz, yani "savaş eşikini geçmez", ancak karşı tarafı istikrarsızlaştırmak için savaş dışı araçlarla agresif bir politika izler.